FORBRUKERRÅDET

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)

Epost: nve@nve.no og khf@nve.no

Referansenummer: 202517057

Kopi: Energidepartementet (ED) og Klima- og miljødepartementet (KLD)

Høringssvar om forslag til endringer i økodesignforskriften og energimerkeforskriften for produkter

Forbrukerrådet viser til at Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) den 30. september 2026 sendte forslag til endringer i forskrift om miljøvennlig utforming av produkter (økodesignforskriften) og i forskrift om energimerking av energirelaterte produkter (energimerkeforskriften for produkter) ut på høring.

Høringen omhandler konkret gjennomføring av nye EU-forordninger i norsk rett, herunder forordning (EU) 2025/2052 om eksterne strømkilder, trådløse ladere, ladekabler og batteriladere, forordning (EU) 2025/2262 om endringer i kravene til hviletilstand og nettverkstilkoblet hviletilstand mv., samt forordning (EU) 2025/1353 om tørketromler. Formålet med regelverket er blant annet å fremme energieffektivitet, sirkulær økonomi, reparerbarhet og et mer velfungerende indre marked.

Forbrukerrådet støtter i all hovedsak de foreslåtte endringene. Vi mener forslagene samlet sett vil gi forbrukerne mer energieffektive produkter, bedre informasjon ved kjøp, økt kompatibilitet mellom produkter og bedre muligheter for reparasjon og lengre levetid.

Postboks 463 Sentrum, 0105 Oslo, Org.nr 871 033 382

Telefon 23 400 500, post@forbrukerradet.no

Forbrukerrådet viser til tidligere innsendt høringsuttalelse om endringer i økodesignforskriften fra juni 2024.[1] De overordnede vurderingene vi ga den gang er fortsatt relevante. Vi mener blant annet fortsatt at økodesignregelverket er et viktig virkemiddel for å styrke forbrukernes rettigheter, redusere miljøbelastningen fra forbruk og legge til rette for en mer sirkulær økonomi. Samtidig er det nødvendig med god håndheving, tydelig forbrukerinformasjon og supplerende nasjonale tiltak for å realisere det fulle potensialet i regelverkene.

Forbrukerrådets innspill kan i korte trekk oppsummeres slik:

- Vi støtter gjennomføring av de foreslåtte forordningene i norsk rett.
- Vi er særlig positive til krav som fremmer interoperabilitet, reduserer unødvendig ressursbruk og gjør det enklere å bruke samme lader og kabel på tvers av produkter.
- Krav til energieffektivitet i hviletilstand er viktige fordi de gir miljøgevinster uten å kreve aktive valg fra forbrukerne.
- De nye kravene til tørketromler vil kunne gi lavere energikostnader og bedre beslutningsgrunnlag ved kjøp.
- Informasjon om energiforbruk, reparerbarhet, levetid og reservedeler må være lett tilgjengelige og forståelige for vanlige forbrukere.
- Det må føres et aktivt markedstilsyn for å sikre at produkter som tilbys norske forbrukere faktisk oppfyller kravene.
- Norge bør se regelverket i sammenheng med arbeidet for reparasjon, ombruk, brukthandel og styrkede forbrukerrettigheter.
- Når produkter får dokumentert lengre levetid og økt reparerbarhet, bør myndighetene også vurdere innføring av bedre reklamasjonsregler.

Forbrukerrådet vil i det etterfølgende utdype flere av våre synspunkter.

[1] Forbrukerrådets høringssvar om endringer i økodesignforskriften av den 28.06.2024: https://storage02.forbrukerradet.no/media/2024/08/forbrukerradets-horingssvar-om-endringer-i-okodesignforskriften.pdf

1. Generelle merknader

Forbrukerrådet mener at overgangen til en mer sirkulær økonomi forutsetter at miljøvennlige valg også er enkle, trygge og lønnsomme for forbrukerne. Bred oppslutning i befolkningen om de tiltakene som er nødvendige for å sikre grønn omstilling forutsetter at reguleringene som innføres er forbrukervennlige.

Forordningene som nå foreslås gjennomført er gode eksempler på regelverk som ikke baserer seg på at forbrukerne selv må ha særskilt kunnskap eller miljøengasjement. I stedet flyttes ansvaret oppstrøms i verdikjeden, slik at produkter som tilbys i markedet holder en høyere standard. Forbrukerrådet mener at dette er en effektiv reguleringsmodell.

Erfaring viser at mange forbrukere ønsker å ta bærekraftige valg, men ofte mangler tid, informasjon eller mulighet til å sette seg inn i tekniske produktdata. Når minimumskravene skjerpes, kommer gevinstene alle forbrukere til gode.

Forbrukerrådet vil samtidig understreke at regelverket må følges opp med effektiv håndheving. Dersom useriøse aktører kan selge produkter som ikke tilfredsstiller kravene, undergraves både forbrukervernet og konkurransen i markedet.

1.1 Lett tilgjengelig informasjon

Forbrukerrådet vil gjenta vår tidligere oppfordring om at informasjon som følger av økodesignregelverket og energimerkeregelverket må være lett tilgjengelig og forståelig for forbrukerne. Informasjonen bør være tilgjengelig på norsk og presenteres på en måte som gjør det mulig å både forstå og bruke den i kjøpssituasjonen. Dette gjelder særlig opplysninger om energiforbruk, forventet levetid, tilgang til reservedeler, reparasjonsmuligheter, kompatibilitet med annet utstyr, og programvareoppdateringer der dette er relevant.

I Forbrukerrådets sirkulærundersøkelse fra våren 2025, fremkommer det at norske forbrukere ønsker mer relevant bærekraftsinformasjon, og særlig om hvor lenge produktene vil vare og hvor lett det er å reparere dem.[2] Hele 88 prosent ønsker informasjon om hvor lenge produkter vil vare og 83 prosent

[2] Sirkulærundersøkelse fra april 2025, utført av Norstat på vegne av Forbrukerrådet. Gjengitt i Forbrukerrådets rapport «Kjøp. Bruk. Kast. Gjenta?» fra september 2026 (s. 66-71): 150926-forbrukerradet-kjop-bruk-kast-gjenta.pdf

ønsker informasjon om reparerbarhet. Når forbrukerne som ønsker å leve mer bærekraftig, blir spurt om hva som skal til, svarer hele syv av ti at det ville vært enklere hvis ting ble merket med hvor stor miljøpåvirkning de har.

Digitale produktpass blir introdusert som et ledd i økodesignforordningen, og skal gi detaljert informasjon både om materialer, komponenter og reparasjonsmuligheter. Innføringen vil bidra til å gjøre reparasjon, gjenbruk og gjenvinning enklere. Produktpassene vil gi mer intuitiv og sammenlignbar informasjon om blant annet levetid og reparerbarhet, slik energimerking allerede gir informasjon om produktenes energiforbruk.

Forbrukerrådet er positive til at EUs økodesignregelverk vil gjøre mer produktinformasjon tilgjengelig gjennom digitale produktpass. Samtidig er det viktig at informasjonen også er lett tilgjengelig i selve kjøpssituasjonen, og ikke bare gjennom digitale løsninger som krever ekstra oppslag eller teknisk innsikt. Det er heller ikke tilstrekkelig at informasjonen finnes i teknisk dokumentasjon eller databaser dersom den er vanskelig å finne eller forstå.

2. Forordning om eksterne strømkilder, ladere og kabler

Forbrukerrådets kommentarer til forordning (EU) 2025/2052 av den 13. oktober 2025 om miljøvennlig utforming av eksterne strømkilder, trådløse ladere, trådløse ladeplater, batteriladere for bærbare batterier ment til alminnelig bruk og USB Type C-kabler og oppheving av forordning (EU) 2019/1782:

2.1 Positive effekter for forbrukerne

Forbrukerrådet er positive til de nye EU-kravene som omfatter eksterne strømkilder, trådløse ladere, batteriladere og USB-C kabler. Regelverket innebærer blant annet utvidede krav til energieffektivitet og kompatibilitet mellom produkter. Denne typen regler gir betydelige forbrukergevinster.

Mange forbrukere har opplevd at elektroniske produkter leveres med ulike kabler, ladere og tekniske løsninger som ikke fungerer sammen. Dette fører til unødvendige kostnader, frustrasjon og ressursbruk. Forbrukerrådet har derfor over tid støttet tiltak som bidrar til standardisering og interoperabilitet. Når én lader og én kabel kan brukes til flere produkter, reduseres behovet for nyanskaffelser. Dette gjør hverdagen enklere for forbrukerne samtidig som det reduserer mengden elektronisk avfall.

Gode internasjonale standarder er en nøkkel for å oppnå økt sirkularitet, redusere miljøbelastningen ved ny produksjon og styrke samfunnets langsiktige bærekraft og beredskap. Samtidig er det en utfordring at internasjonalt standardiseringsarbeid ofte er langsomme og tidkrevende prosesser. Det er også viktig at standardiseringsarbeid allerede i startfasen inkluderer forbrukerperspektivet.

2.2 Krav til holdbarhet og kvalitet

Vi mener det er viktig at krav til energieffektivitet kombineres med krav til holdbarhet. Det vil være uheldig dersom svært energieffektive ladere eller kabler må erstattes etter kort tid. Produkter med kort levetid innebærer som regel høyere samlet miljøbelastning enn produkter som varer lenge.

Forbrukerrådet oppfordrer myndighetene til å følge utviklingen nøye og bidra til at markedstilsynet også omfatter produktkvalitet, sikkerhet og faktisk levetid.

2.3 Informasjon om kompatibilitet

Forbrukerne bør enkelt kunne se hvilke produkter en lader, kabel eller trådløs lader er kompatibel med. Mangelfull informasjon om kompatibilitet kan føre til feilkjøp, unødvendige returer og dårligere forbrukeropplevelse.

Forbrukerrådet vil understreke at forbrukerne i økende grad forventer at ladere og kabler kan brukes på tvers av produkter og produsenter. Økt kompatibilitet er også viktig i et sirkulært perspektiv: Når eksisterende ladeutstyr kan brukes videre ved kjøp av nye produkter, reduseres behovet for å anskaffe nytt utstyr. Kompatibilitet legger dermed til rette for lengre brukstid, bedre ressursutnyttelse og mindre elektronisk avfall.

Forbrukerrådet anbefaler derfor at informasjon om kompatibilitet gis på en standardisert og lett forståelig måte, både i fysisk butikk og dersom produktet anskaffes gjennom kjøp via nettbutikk.

3. Forordning om endringer i kravene om hviletilstand

Forbrukerrådets kommentarer til forordning (EU) 2025/2262 av den 11. november som endrer forordning (EU) 2023/826 om energiforbruket til husholdnings- og kontorutstyr i avslått tilstand, hviletilstand og nettverkstilkoblet hviletilstand (ofte omtalt som *hviletilstandsforordningen*), og

forordning (EU) 2023/2533 som stiller krav mht. miljøvennlig utforming av husholdningstørketromler (herunder om tilgjengelighet av reservedeler og reparasjonsinformasjon):

3.1 Små energibesparelser per produkt gir store samlede gevinster

Forbrukerrådet støtter de foreslåtte endringene i regelverket om hviletilstand og nettverkstilkoblet hviletilstand. Produkter som står i kontinuerlig standby eller som er nettverkstilkoblet store deler av døgnet, representerer i sum et betydelig samlet energiforbruk.

Selv om energibesparelsen for hvert enkelt produkt kan fremstå som begrenset, blir den samlede effekten stor når millioner av produkter omfattes samtidig.

En viktig fordel med denne typen regulering er at forbrukeren ikke selv trenger å foreta aktive valg for å oppnå energibesparelsen. Gevinsten er innebygd i produktet. Forbrukerrådet mener dette er et eksempel på god forbrukerpolitikk, fordi energibesparelsene oppnås uten redusert brukervennlighet.

3.2 Programvareoppdateringer må ikke redusere energieffektiviteten

Forbrukerrådet viser til våre merknader om programvareoppdateringer i tidligere innsendte høringssvar. Vi har også omtalt dette temaet i rapporten, *Kjøp. Bruk. Kast. Gjenta? Hvordan god forbrukerpolitikk kan gjøre sirkulær økonomi mulig,* som ble lansert høsten 2026.[3]

Forbrukerrådet mener overordnet at produkter ikke bør få forringede egenskaper gjennom senere oppdateringer uten et reelt og informert samtykke fra brukeren. Dette bør også gjelde dersom oppdateringer påvirker energibruk, hviletilstand eller andre egenskaper som inngår i produktets opprinnelige ytelse.

Digital foreldelse innebærer at produkter får svekket ytelse eller slutter å fungere fordi produsentene enten slutter å oppdatere programvare, eller kommer med oppdateringer som svekker produktets funksjonalitet eller ytelse,

[3] Forbrukerrådets sirkulærrapport «Kjøp. Bruk. Kast. Gjenta?» fra september 2026 (s. 84-87): 150926-forbrukerradet-kjop-bruk-kast-gjenta.pdf

stenger nødvendige tjenester eller begrenser muligheten for reparasjon og utskifting av komponenter.

I Forbrukerrådets store sirkulærundersøkelse fra 2025 (gjengitt i *Kjøp. Bruk. Kast. Gjenta?*), fremkommer det at de fleste forbrukere opplever digital foreldelse i en eller annen form. Over halvparten svarer at de har opplevd enten manglende program vareoppdateringer eller manglende kompatibilitet med andre produkter. 39 prosent har svart at de har opplevd begge deler, og 74 prosent har opplevd minst én av dem.

Forbrukerrådet mener forbrukere må få klar informasjon før en oppdatering installeres, en forståelig forklaring av konsekvensene, og et reelt valg uten bruk av manipulerende design.

4. Forordning med nye krav for tørketromler

Forbrukerrådets kommentarer til forordning (EU) 2025/1353 av den 1. juli 2025 som endrer forordning (EU) 2023/2534 om energimerking av husholdningstørketromler:

4.1 Energimerking er et viktig verktøy

Forbrukerrådet støtter innføringen av ny energimerkeforordning for tørketromler. Tørketromler er en type husholdningsapparater hvor energiforbruket kan variere betydelig mellom ulike merker og modeller. God energimerking bidrar derfor til at forbrukere kan foreta mer informerte valg og til lavere energiforbruk og lavere driftskostnader over tid.

Vi mener energimerket fortsatt er et av de mest vellykkede informasjonsvirkemidlene for forbrukere på energiområdet. Energimerket gjør kompliserte tekniske opplysninger tilgjengelige i en form som de fleste forbrukere kan forstå. Samtidig gir det produsenter insentiver til å utvikle mer energieffektive produkter.

4.2 Informasjon utover energiforbruk

Forbrukerrådet mener samtidig at merking om energiforbruk for tørketromler alene ikke gir et tilstrekkelig beslutningsgrunnlag.

Forbrukerrådet vil påpeke at forbrukere i økende grad også er opptatt av hvor lenge produktet varer, om det kan repareres, tilgjengelighet på reservedeler, reparasjonskostnader, og programvarestøtte der det er relevant.

Vi mener derfor at myndighetene bør arbeide for at slike opplysninger i større grad gjøres synlige og blir sammenlignbare på tvers av produsentmerker og produktmodeller. Dette vil støtte opp under målene om økt sirkularitet i økonomien og redusert ressursforbruk.

4.3 Reparerbarhet må få praktisk betydning

Forbrukerrådet viser til at formålet med endringsforordningen også er å tilrettelegge for at tørketromler skal være enklere å reparere, og dermed få økt levetid.

Forbrukerrådet har tidligere understreket at reparerbarhet ikke bare handler om at reparasjon teoretisk sett er mulig. Forbrukerne må faktisk ha tilgang til reparasjonstjenester, reservedeler og nødvendig informasjon.

I Forbrukerrådets sirkulærundersøkelse fra 2025 oppgir omtrent åtte av ti forbrukere at det er for tungvint eller lite tilgjengelig å reparere ting som blir ødelagt. Mange opplever også at det er for dyrt å reparere, og ni av ti svarer at de enten ønsker redusert moms eller fullt fritak fra moms på reparasjonstjenester. Hele 65 prosent av de spurte svarte også at de har måttet kaste et produkt fordi det ikke fantes tilgjengelige reservedeler.[4]

Tørketromler er hvitevarer som husholdningene forventer å kunne bruke i mange år. Tilgang til reparasjon er derfor avgjørende for at forventningen om lang levetid skal kunne innfris. Det er ikke tilstrekkelig at produktene er konstruert slik at de kan repareres, dersom forbrukerne i praksis møter høye kostnader, lange ventetider eller mangel på reservedeler og kvalifiserte reparatører.

Forbrukerrådet mener at reparasjon må være et reelt og tilgjengelig alternativ til å kjøpe nytt, med forutsigbare kostnader og reparasjon innen rimelig tid. Dette er viktig både for å ivareta forbrukernes økonomiske interesser og for å hindre

[4] Sirkulærundersøkelse fra april 2025, utført av Norstat på vegne av Forbrukerrådet. Gjengitt i Forbrukerrådets rapport «Kjøp. Bruk. Kast. Gjenta?» fra september 2026 (s. 26-44): 150926-forbrukerradet-kjop-bruk-kast-gjenta.pdf

at hvitevarer som kan repareres, blir kassert før den forventede levetiden er over.

Forbrukerrådet vil særlig oppfordre myndighetene til å følge med på prisutvikling på reservedeler, leveringstid for reservedeler, tilgang på reparatører/reparasjonsbedrifter, og faktisk reparasjonsgrad i markedet.

5. Øvrige momenter

Forbrukerrådet vil avslutningsvis peke på noen viktige forhold som myndighetene må ha fokus på for at vi som samfunn skal lykkes med overgangen fra en lineær økonomi til en mer sirkulær økonomi.

5.1 Behov for effektivt tilsyn og håndheving

Forbrukerrådet vil understreke at effekten til regelverkene avhenger av at kravene etterleves. Det norske markedet påvirkes i stadig større grad av grensekryssende netthandel og markedsplasser utenfor EØS. I vårt tidligere høringssvar viste vi blant annet til den sterke veksten i handel fra internasjonale netthandelsplattformer som for eksempel Temu og Shein. Dersom produkter som ikke oppfyller kravene blir lett tilgjengelige for norske forbrukere, svekkes effekten av regelverket.

Forbrukerrådet oppfordrer derfor tilsynsmyndighetene til å blant annet også sørge for aktiv markedsovervåking, styrket samarbeid mellom relevante tilsynsmyndigheter, tydelige klagemuligheter for forbrukere, og god informasjon om hvordan avvik kan meldes inn. Forbrukerne bør enkelt kunne varsle Forbrukertilsynet om produkter som fremstår som feilmerket eller som ikke oppfyller kravene.

5.2 Regelverket må ses i sammenheng med andre tiltak

Forbrukerrådet mener at økodesignregelverk og energimerkeregelverk alene ikke er tilstrekkelig for å oppnå en overgang til en mer sirkulær økonomi fra dagens lineære økonomi basert på bruk-og-kast.

Forbrukerrådet mener det er nødvendig at endringene i foreliggende forskrifter også suppleres med følgende tiltak:

- Reparasjoner må gjøres mer tilgjengelig og lønnsomt for norske forbrukere, herunder kutt i merverdiavgiften på reparasjoner.
- Bruktmarkedene må styrkes, og tiltak for ombruk må økes.
- Barrierer for deling og utleie må reduseres, herunder styrkede forbrukerrettigheter som gjør det like trygt å leie som å eie.
- Innsamling og gjenvinning av verdifulle materialer må stimuleres og økes.

Jo mer holdbare og reparerbare produktene blir, desto viktigere blir det at øvrige rammevilkår understøtter forlenget brukstid.

Forbrukerrådet vil også understreke at det bør vurderes om enkelte produktgrupper med dokumentert lang levetid bør få et sterkere forbrukervern gjennom regler om at reklamasjonstiden i større grad knyttes til forventet levetid ved normal bruk.

6. Konklusjon

Forbrukerrådet støtter samlet sett forslaget om å gjennomføre de nye forordningene om eksterne strømkilder, hviletilstand og tørketromler i norsk rett. Regelverket vil i sum bidra til mer energieffektive produkter, bedre ressursutnyttelse, reduserte avfallsmengder og mer bærekraftige forbrukervalg.

Forbrukerrådet vil samtidig understreke betydningen av tydelig og forståelig forbrukerinformasjon, effektiv håndheving og supplerende tiltak som fremmer reparasjon, ombruk og lengre levetid på produkter. Dette er nødvendig for at de forventede miljø- og forbrukergevinstene skal kunne realiseres i praksis.

Oslo, den 27. november 2026

Med vennlig hilsen

Forbrukerrådet

Mette Fossum (s.)
Direktør

Elin Volder Rutle (s.)
Fagsjef bærekraft